

GELİR VE KURUMLAR VERGİSİ YÖNÜNDEN AR-GE FAALİYETLERİ

I-GİRİŞ

Bilindiği gibi globalleşen dünyada işletmeler bakımından rekabet çok önemli hale gelmiştir. Artan rekabet ortamında işletmeler yüksek teknolojik ürünleri uygun fiyata üretebildikleri sürece hayatlarını devam ettirebilmektedir. Bu nedenle de yeniliklere açık, nitelikli işgücü ile Ar-Ge yatırımı yapan işletmeler uzun süre ayakta kalabilmekte ve piyasanın talep ettiği ürünleri üretmeye devam etmektedir.

İşletmelerin rekabet gücü büyük oranda rekabet edilebilir teknolojik ürünler üretip üretemediği ile ölçülmektedir. Yeniliklere ayak uyduramayan işletmeler ise iş hayatından silinmeye mahkûm olmaktadır.

Bu nedenle işletmeler AR-GE faaliyetlerinin önemini kavramış olup bu faaliyetlere önemli hacimde harcamalar yapılmaktadır.

II-5746 SAYILI KANUNDA YER ALAN ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME FAALİYETLERİNE İLİŞKİN HUSUSLAR

1. Ar-Ge faaliyetleri ile ilgili kavramlar

Ar-Ge ile ilgili olarak 12/3/2008 tarih ve 26814 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanmış bulunan 5746 numaralı Kanunun ismi başlangıçta Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun iken, 16/2/2016 tarihli ve 6676 sayılı Kanun ile ismi Araştırma, Geliştirme Ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun olarak değiştirilmiştir.

Kanunun amacı 1'inci maddede;

- Ar-Ge, yenilik ve tasarım yoluyla ülke ekonomisinin uluslararası düzeyde rekabet edebilir bir yapıya kavuşturulması için teknolojik bilgi üretilmesi,
- Üründe ve üretim süreçlerinde yenilik yapılması,
- Ürün kalitesi ve standardının yükseltilmesi, verimliliğin artırılması, üretim maliyetlerinin düşürülmesi,
- Teknolojik bilginin ticarileştirilmesi, rekabet öncesi işbirliklerinin geliştirilmesi,

- Teknoloji yoğun üretim, girişimcilik ve bu alanlara yönelik yatırımlar ile Ar-Ge'ye, yeniliğe ve tasarıma yönelik doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının ülkeye girişinin hızlandırılması,

- Ar-Ge ve tasarım personeli ile nitelikli işgücü istihdamının artırılması, olarak ifade edilmiştir.

Kanun 31/12/2028 tarihine kadar uygulanmak üzere yürürlükte bulunmaktadır.

1.1.Araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin niteliği

Araştırma ve geliştirme faaliyeti (Ar-Ge) esas itibariyle;

- Kültür, insan ve toplumun bilgisinden oluşan bilgi dağarcığının artırılması ve bunun yeni süreç, sistem ve uygulamalar tasarlamak üzere kullanılması için sistematik bir temelde yürütülen yaratıcı çalışmaları,

- Çevre uyumlu ürün tasarımı veya yazılım faaliyetleri ile alanında bilimsel ve teknolojik gelişme sağlayan, bilimsel ve teknolojik bir belirsizliğe odaklanan, çıktıları özgün, deneysel, bilimsel ve teknik içerik taşıyan faaliyetleri,

- Sürekli bir yenilik çabası ve sürecini gerekli kıldığından kesintisiz ve sistematik bir çabayı, ifade etmektedir.

Araştırma kavramı yeni bir bilimsel ya da teknik bir bilgi ve anlayış kazanma amacıyla üstlenilen özgün ve planlı incelemeyi ifade etmekte iken, geliştirme kavramı ise ticari üretim ya da kullanıma başlamadan önce, yeni veya önemli ölçüde geliştirilmiş malzeme, aygıt, ürün, süreç, sistem ya da hizmetlerin üretim planı veya tasarımında araştırma sonuçları ya da diğer bilgilerin uygulanmasıdır.

Araştırma ve geliştirme kavramlarının önemi özellikle bağımsız denetimde kendini hissettirmektedir. Zira standartlarda bunlar ayrı ayrı tanımlanmış bulunmaktadır. O nedenle ayrı izlenmesi gerekmektedir.

Bu anlamda Ar-Ge, bilimsel ve teknik bilgi birikimini sürdürmek ve arttırmak amacıyla sistematik bir temele dayanılarak yürütülen yaratıcı çabalarla elde edilen bilgi birikiminin yeni süreç ve uygulamalarda kullanımı şeklinde de tanımlanabilmektedir.

1.2.Ar-Ge merkezi

Kanunda Ar-Ge merkezi,;

Ar-Ge ve yenilik projelerini veya sözleşme çerçevesinde siparişe dayalı olarak yürütülen Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerini gerçekleştirmek üzere kurulan ve dar mükellef kurumların Türkiye'deki işyerleri dahil, kanuni veya iş merkezi Türkiye'de bulunan sermaye şirketlerinin;

- Organizasyon yapısı içinde ayrı bir birim şeklinde örgütlenmiş,

- Münhasıran yurtiçinde araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunan ve,
 - En az elli tam zaman eşdeğer Ar-Ge personeli istihdam eden,
 - Yeterli Ar-Ge birikimi ve yeteneği olan,
- birimler olarak tanımlanmaktadır.

Ancak halen 15 kişi yeterli görülmektedir.

Şubat 2024 tarihi itibarıyla faaliyette bulunan Ar-Ge merkezi sayısı 1.291 olup bu merkezlerde çalışan toplam personel sayısı ise 81.501 olarak tespit edilmiştir. Bu merkezlerde 59.182 proje gerçekleştirilmiş olup,devam eden proje sayısı 15.347'dir. Alınan patent sayısı ise 35.914'tür.

Ar-Ge merkezlerinin yarıya yakını İstanbul ve Ankara'da toplanmış bulunmaktadır. Diğer Ar-Ge merkezleri ise çoğunluk itibarıyla Kocaeli'nde 133, Bursa'da 132, İzmir'de 100 ve Tekirdağ'da 54 olup Marmara bölgesinde toplanmıştır. Geri kalan merkezler ise diğer illerde bulunmaktadır.

Sektör dağılımının ise aşağıdaki gibi olduğu görülmektedir.

Sektör	Sayı	Sektör	Sayı
Makine ve Teçhizat İmalatı	170	Savunma Sanayi	53
Otomotiv Yan Sanayi	133	İlaç	42
Yazılım	117	İmalat Sanayi	36
Bilgisayar ve İletişim Teknolojileri	86	Enerji	32
Tekstil	78	Demir ve Demir Dışı Metaller	25
Elektrik-Elektronik	76	Tarım	22
Kimya	74	Otomotiv	22
Gıda	60	Dayanıklı Tüketim Malları	20

1.3.Ar-Ge Projesi

Ar-Ge projesi, amacı, kapsamı, genel ve teknik tanımı, süresi, bütçesi, özel şartları, diğer kurum, kuruluş, gerçek ve tüzel kişilerce sağlanacak aynî ve/veya nakdî destek tutarları, sonuçta doğacak fikri mülkiyet haklarının paylaşım esasları tespit edilmiş ve Ar-Ge faaliyetlerinin her safhasını belirleyecek mahiyette ve bilimsel esaslar çerçevesinde gerçekleştirilen ve araştırmacı tarafından yürütülen projedir.

1.4.Tasarım merkezi

Tasarım projelerini veya sözleşme çerçevesinde siparişe dayalı olarak yürütülen tasarım faaliyetlerini gerçekleştirmek üzere kurulan ve dar mükellef

kurumların Türkiye'deki iş yerleri dâhil, kanuni veya iş merkezi Türkiye'de bulunan sermaye şirketlerinin;

-Organizasyon yapısı içinde ayrı bir birim şeklinde örgütlenmiş, münhasıran yurtiçinde tasarım faaliyetlerinde bulunan ve,

-En az on tam zaman eşdeğer tasarım personeli istihdam eden, yeterli tasarım birikimi ve yeteneği olan birimleridir.

Faaliyette bulunan tasarım merkezi sayısı 327 olup bu merkezlerde çalışan toplam personel sayısı ise 7.870 olarak tespit edilmiştir. Bu merkezlerde 11.403 proje gerçekleştirilmiş olup, devam eden proje sayısı 2.395'tir. Alınan patent sayısı ise 730 olarak belirlenmiştir.

Tasarım bölgelerinin iller ve sektörler itibariyle dağılımı ise aşağıdaki tabloda görüldüğü gibidir;

Sektör	Sayı	Bulunduğu İl	Sayı
Tekstil	54	İstanbul	147
Mühendislik/Mimarlık	42	Ankara	36
İmalat Sanayi	39	Bursa	31
Makine ve Teçhizat İmalatı	37	İzmir	24
Otomotiv Yan Sanayi	21		

2. Kanunda yer alan destek ve teşvik unsurları

5746 sayılı Araştırma Geliştirme ve Tasarım faaliyetlerinin desteklenmesi Hakkında Kanunda araştırma ve geliştirme faaliyetleri ilen tasarım faaliyetlerine tanınan indirim, destek ve teşvikler belirtilmiş bulunmaktadır.

Başlıklar itibariyle söz konusu teşvikleri şu şekilde sıralamak mümkündür;

- Ar-Ge ve tasarım indirimi,
- Gelir vergisi stopajı teşviki
- Sigorta primi desteği
- Damga vergisi istisnası
- Tekno girişim sermayesi desteği
- Rekabet öncesi işbirliği projelerine yapılan katkı harcamaları istisnası
- İthal edilen eşyanın, gümrük vergisi ve her türlü fon ile bu kapsamda düzenlenen kâğıtlar ve yapılan işlemler damga vergisi ve harç istisnası
- Siparişe dayalı Ar-Ge ve yenilik faaliyetleri ile tasarım faaliyetlerine ilişkin istisna ve destekler
- Ar-Ge merkezlerinde istihdam edilen personel ücreti istisnası

- Ar-Ge ve tasarım merkezlerinde çalışan ğretim elemanlarına ilişkin destekler

- Tasarım yarışmalarında sergilenen tasarımların giderlerine ilişkin destekler.

III-VERGİ KANUNLARINDA YER ALAN DESTEK VE TEŞVİKLER

1.Makine ve Teçhizat Alımında KDV İstisnası

Katma Değer Vergisi Kanununun 13'üncü maddesi (m) bendi uyarınca;

- 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu kapsamındaki teknoloji geliştirme bölgesinde,

- İhtisas teknoloji geliştirme bölgesinde,

- 5746 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun kapsamındaki Ar-Ge ve tasarım merkezlerinde ve

- 6550 sayılı Araştırma Altyapılarının Desteklenmesine Dair Kanun kapsamındaki araştırma laboratuvarlarında

Ar-Ge, yenilik ve tasarım faaliyetlerinde bulunanlara, münhasıran bu faaliyetlerinde kullanılmak üzere yapılan yeni makine ve teçhizat teslimleri KDV'den istisna tutulmuştur.

2.Araştırma-geliştirme ve yenilik faaliyetleri ile yazılım faaliyetleri kazanç ve KDV istisnası

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'na eklenen 5/B maddesi ile Türkiye'de gerçekleştirilen faaliyetler neticesinde ortaya çıkan buluşlardan 1/1/2015 tarihinden itibaren elde edilen kazanç ve iratlara yönelik istisna uygulaması düzenlenmiştir.

Diğer yandan KDVK'nun 17/4-z maddesi gereğince Kurumlar Vergisi Kanununun 5/B maddesi kapsamındaki araştırma ve geliştirme, yenilik ile yazılım faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan patent veya faydalı model belgeli buluşlara ilişkin gayri maddi hakların kiralanması, devri veya satışı KDV'den istisnadır.

Bu düzenleme ile, Türkiye'deki Ar-Ge faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan buluşların kiralanması ve satışı KDV'den istisna kılınmıştır.

3.Yazılım ve tasarım ihracında kurumlar vergisi indirimi

5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'na 2012 tarihinden itibaren geçerli olarak 6322 sayılı kanun ile Diğer İndirimler başlıklı 10'uncu maddesine (ğ) bendi eklenerek yapılan düzenleme ile; mükelleflerin Türkiye'de yerleşmiş olmayan kişilere hizmet veren işletmelerin, münhasıran yurt dışında yararlanılan tasarım, yazılım hizmetleri ile ilgili bu faaliyetlerinden elde ettikleri kazancın % 50'sinin kurum kazancından indirebilmesine olanak sağlanmıştır

IV-TÜRKİYE'DE VE DÜNYADA AR-GE HARCAMALARI

TÜİK'in açıkladığı verilere göre Türkiye'nin Ar-Ge yatırım harcamaları 2021'de 9,12 milyar dolardır. Oysa Dünyada en çok yatırım yapan 20 şirketin 2018 yılı itibariyle Ar-Ge harcamaları toplamı 214,5 milyar dolar bulunmaktadır.

Dünyanın en çok Ar-Ge harcaması yapan şirketi Amazon'un 2021 yılında 56,05 milyar dolarlık Ar-Ge yatırımına imza atmış olduğu dikkate alındığında Türkiye'nin Ar-Ge harcamasının Amazon'un altında birinin bile altında kaldığı görülmektedir.

Diğer yandan ülkeler itibariyle Ar-Ge harcamalarının GSYİH oranı aşağıdaki tabloda yer almakta olup, görüldüğü üzere İsrail'de bu oran 5.557 iken Türkiye'de 1.404 olarak tespit edilmiştir.

Ülke	Oran 2021
İsrail	5.557
Güney Kore	4,930
İsviçre	3,359
İsveç	3,402
Tayvan	3,775
Japonya	3,296
Almanya	3,129
Türkiye	1,404
OECD Ortalaması	2,718
AB ortalaması (27 Ülke)	2,156

Görüldüğü üzere tüm dünyada önem kazanan Araştırma ve Geliştirme harcamaları Türkiye'de çok düşük seviyede bulunmaktadır. Bununla birlikte Türkiye'de de özellikle son yıllarda bu faaliyetler önem kazanmakta ve Ar-Ge harcamaları artmaktadır. 2011 yılında Ar-Ge harcamalarının gayrisafı hasılaya oranı 0.794 iken 2021 yılında yukarıda belirtildiği gibi 1.404 olmuştur.

Teknoparklar, TÜBİTAK destekleri, Ar-Ge merkezleri ve tasarım merkezlerinin yaygınlaşması ile bu faaliyetlerin ve harcamaların hacim bakımından daha da büyüdüğü ve önem kazandığı görülmektedir.

V-ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME HARCAMALARININ İNDİRİMİNE İLİŞKİN USUL VE ESASLAR

Münhasıran yeni teknoloji ve bilgi arayışına yönelik araştırma ve geliştirme harcamaları tutarının %100'ü gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerince kazancın tespitinde indirim konusu yapılmaktadır.

Ayrıca bu harcamalar aktifleştirilerek amortisman yoluyla itfa edilmekte, bir iktisadi kıymet oluşmaması hâlinde ise doğrudan gider yazılmaktadır.

Harcamaların indirim konusu yapılabilmesi için Ar-Ge ve tasarımla doğrudan ilgili olması gerekmektedir. Dolayısıyla öncelikle işletmelerin dönem içinde yaptıkları Ar-Ge ve tasarım harcamalarının niteliğinin belirlenmesi önemlidir.

1.İlk madde ve Malzeme Giderleri

Ar-Ge ve tasarım projelerinde doğrudan kullanılan her türlü ilk madde, yardımcı madde, işletme malzemesi, ara mamul, yedek parça, prototip ve benzeri giderler bu kapsamda değerlendirilir. Satın alınan hammadde ve diğer malzemelerin stoklarından Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinde fiilen kullanılan bölümü Ar-Ge ve yenilik harcaması kapsamındadır.

Nihai ürün için işletme içinde veya dışında test için yapılan harcamalar Ar-Ge faaliyeti kapsamındadır.

Yine işletme içinde veya dışında pilot üretimlerde kullanılan ilk madde ve malzeme harcamaları da Ar-Ge indirimine konu edilebilir.

2.Amortismanlar

Ar-Ge ve tasarım faaliyetlerinin yürütülmesi için iktisap edilen amortismanla tabi iktisadi kıymetler için ayrılan amortismanlar bu kapsamda değerlendirilir.

Ar-Ge ve tasarım indirimine konu edilecek amortisman ve tükenme payları, doğrudan Ar-Ge faaliyetlerinde kullanılan bina, makine, teçhizat ve cihazlar ile taşıtlar ve demirbaşlar gibi maddi ve maddi olmayan duran varlıklar için ayrılan amortisman ve tükenme paylarından oluşur.

Ar-Ge ve tasarım faaliyeti dışında başka faaliyetlerde de kullanılan makine ve teçhizata ait amortismanlar, bu varlıkların Ar-Ge ve tasarım projelerinde kullanıldığı gün sayısı dikkate alınarak hesaplanır.

İşletmelerin aktifinde kayıtlı olan binek otoların Ar-Ge ve tasarım faaliyetinde kullanılmasının gerekli olması ve bu faaliyetlerde fiilen kullanıldığının tevsik edilmesi şartı ile bu taşıtlara ait amortismanların bu faaliyetlere isabet eden kısmı, Ar-Ge ve tasarım harcaması olarak değerlendirilir ve Ar-Ge indirimine konu edilir.

Ancak makam aracı gibi genel amaçlarla kullanılan taşıtlar bu kapsamda değerlendirilmez.

3.Personel Giderleri

Ar-Ge yenilik ve tasarım projelerinin yürütülmesi amacıyla çalıştırılan Ar-Ge tasarım ve destek personeli ile ilgili olarak tahakkuk ettirilen ve 5746 sayılı yasaya göre gelir vergisi stopajı teşviki uygulaması kapsamında değerlendirilen ücretler ile bu özellikteki giderler Ar-Ge indirimine konu edilir.

Personel harcaması; Ar-Ge personelinin brüt ücretinden kanunda sayılan teşvik unsurlarının düşürülmesi ile hesaplanan tutardır. Ar-Ge projesinde veya Ar-Ge merkezinde kısmî çalışan personelin, Ar-Ge faaliyetlerine ayırdığı zamanın toplam çalışma zamanına oranı dikkate alınarak hesaplanan ücret tutarları, Ar-Ge ve tasarım harcaması olarak dikkate alınır.

Ar-Ge ve tasarım projelerinde doğrudan çalışan araştırmacılar, teknisyenler Ar-Ge personeli olarak değerlendirilir ve bu bunlara ödenen ücretler Ar-Ge indirimine konu edilir.

Bunların dışında olmakla tam zamanlı Ar-Ge ve tasarım personeli sayısının %10'unu aşmamak kaydıyla, Ar-Ge ve tasarım faaliyetlerinde çalışan, bu faaliyetlerle doğrudan ilgili destek personelinin ücretleri de Ar-Ge ve tasarım indirimi kapsamında değerlendirilir.

Yürütülen projelerle doğrudan ilgili olmak şartıyla, faaliyetlerin bir kısmının merkez dışında yürütülmesi zorunlu ise, bu faaliyetlere ilişkin ücretlerin %100'ü, Ar-Ge ve tasarım merkezlerinde en az bir yıl süreyle çalışan Ar-Ge veya tasarım personelinden yüksek lisans yapanlar için 1,5 yıl, doktora yapanlardan maksimum 2 yıl, merkez dışında geçirilen süre ücretlerinin %100'ü Gelir vergisi stopajı teşviki ve Ar-Ge indirimi kapsamında değerlendirilir.

Ar-Ge ve tasarım faaliyetlerinde çalıştırılan Ar-Ge ve destek personeline işyerine gidip gelmeleri için sağlanan taşıma giderleri ve işverenlerce işyerinde verilen yemek ve sağlanan diğer menfaatler personel gideri olarak Ar-Ge indirimine konu edilir.

Ar-Ge ve tasarım projeleri ile doğrudan ilgili olmak üzere yapılan yol, konaklama ve diğer gider karşılıkları bu kapsamdadır.

4.Uzaktan Çalışma

Pandemik Corona hastalığı iş hayatına uzaktan çalışma düzenlemesini getirmiştir. Bu kapsamda son olarak 27.12.2023 tarihli Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Ar-Ge merkezleri ile ilgili yapılan düzenlemede 31.12.2024 tarihine kadar uzaktan çalışmayı mümkün kılan düzenleme yapılmıştır.

5.Genel Giderler

Ar-Ge ve tasarım merkezlerinin kira, su, enerji, gaz, bakım-onarım, haberleşme (posta, kargo, kurye vb. giderleri), nakliye giderleri ile bu merkezlerde kullanılan makine ve teçhizatla ilgili bakım ve onarım giderleri türünde ve münhasıran bu merkezlerde yürütülen faaliyet ile doğrudan alakalı, bu merkezlerin devamlılığını sağlamak için yapılan giderler bu kapsamda değerlendirilir. Kiralanan taşınmazlara ilişkin kira giderleri de bu kapsamdadır.

Ar-Ge ve tasarım merkezleri ile doğrudan ilgili olmak kaydıyla genel giderlerin belirlenmesinde özellikli konulara dikkat edilmelidir. Ar-Ge ve tasarım indirimi kapsamında değerlendirilebilecek giderler;

- Ar-Ge ve veya tasarım faaliyetlerine ait sigorta giderleri, kitap, dergi ve benzeri bilimsel yayınlara ait giderler ile büro ve kırtasiye gibi sarf malzemelerine ilişkin giderler,

- Bu merkezlere ait hesaplanan kira ve amortismanlar, su ve enerji giderleri hariç ortak genel işletme giderleri bu kapsamda değerlendirilmez, su ve enerji faturası doğrudan ilgili işletme adına ve merkez adresine ait olmalıdır.

- Mükelleflerin başka faaliyetlerinde de kullanılan taşınmazların bir bölümünün Ar-Ge veya tasarım merkezi olarak kullanılması durumunda, bu taşınmazlara ait kira ve hesaplanan amortismanlar, su ve enerji giderlerinin bu merkezlere isabet eden kısmı dikkate alınır.

Bu giderlerin doğrudan hesaplanması mümkün olmazsa ortak genel gider niteliğindeki kira ve amortisman, su ve enerji giderleri için çeşitli kıstaslara göre hesaplanacak paylar dikkate alınır

Bu kapsamda kira için kullanılan m², enerji ve su giderleri için ölçü bilen sayaç veya benzeri cihazlarla ayrıştırılabilmesi halinde bu şekilde veya enerji giderleri, Ar-Ge ve tasarım merkezleri alanının yüzölçümünün bu merkezlerin bulunduğu binanın toplam, fiili olarak kullanılan kapalı alanının (otopark ve sosyal tesisler hariç) yüzölçümüne olan oranına göre, su giderleri ise bu merkezlerde çalışan personel sayısının bu merkezlerin bulunduğu binada çalışan toplam personel sayısına olan oranına göre dağıtımına tabi tutulabilir.

6.Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler

Ar-Ge ve tasarım projeleri ile ilgili olan ve işletme dışında yerli veya yabancı diğer kurum ve kuruluşlardan alınacak mesleki veya teknik destek, test, laboratuvar veya analiz hizmetleri, hukuki veya bilimsel danışmanlık hizmetleri ile buna benzer diğer hizmet alımları kapsamında yapılan harcamaları kapsar.

Bu şekilde alınan hizmetlerin tutarı projenin toplam harcama tutarının yüzde ellisini geçemez. Harcama kaleminin ayrıştırılmasının nedeni, projelerde üçüncü tarafların katkısının ölçülmesidir.

Bu anlamda dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler bir üretim değil bir hizmet, teknik destek içerir. Örneğin üniversitelerden sağlanan danışmanlık hizmeti, analiz hizmeti, ekspertiz hizmeti gibi hizmetler bu kapsamdadır.

7.Vergi, Resim ve Harçlar

Doğrudan Ar-Ge ve tasarım projeleri ile ilgili olan ve Gelir veya Kurumlar Vergisi matrahının tespitinde gider olarak dikkate alınabilecek vergi, resim ve harçlar bu kapsamda değerlendirilir.

Doğrudan Ar-Ge ve tasarım projelerinin yürütüldüğü taşınmazlar için ödenen vergiler ve benzeri vergi, resim ve harçlar da bu kapsamdadır.

VI-AR-GE HARCAMALARININ HESAPLANMASI VE İZLENMESİ

Ar-Ge harcamalarının gelir ve kurumlar vergisi kazancından indirim sürecinin doğru, hatasız, hesaplamaya olanak verecek şekilde izlenmesi önemli olup, Ar-Ge ve tasarım harcamaları, işletmelerin diğer üretim veya hizmet faaliyetlerine ilişkin harcamalarından ayrılarak, Ar-Ge ve tasarım indiriminin doğru hesaplanmasına imkân verecek şekilde muhasebeleştirilmesi zorunludur.

Dönem içerisinde oluşan giderlerin ilgili hesaplarda izlenmesi önemlidir.

1.Hibelerin İzleneceği Hesaplar

Ar-Ge ve tasarım projeleri ile ilgili olarak çeşitli fon kaynaklarından alınan hibe şeklindeki destekler, desteğin tabi olduğu yasal düzenleme hükümlerine uygun olarak özel bir fon hesabında izlenir.

Bu fon hesabında yer alan tutarlar, Gelir Vergisi Kanunu ve Kurumlar Vergisi Kanununa göre vergiye tabi kazancın tespitinde gelir olarak dikkate alınmaz.

Alınan hibeler tek düzen hesap planına göre 549 Özel Fonlar hesabında uygun bir alt hesapta 5 yıl süre ile izlenir. Bu fon 5 yıl içinde sermayeye ilave dışında başka bir şekilde kullanılamaz. Bu hesapta geri dönüşü olmayacak hibe şeklindeki fonlar izlenir. Kredi şeklinde geri ödenecek destekler ise bu kapsamda değerlendirilemez.

Ar-Ge projeleri ile ilgili hibe şeklinde alınan ve 549 Özel Fonlar hesabında tutulan bu tutarlar, bu fonun elde edildiği hesap dönemini izleyen beş yıl içinde sermayeye ilave dışında bir amaçla kullanılamaz.

Fonun sermayeye ilave dışında herhangi bir şekilde başka bir hesaba aktarılması veya işletmeden çekilmesi durumunda, zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler vergi zıyaı-cezası ve gecikme faiziyle birlikte ilgili işletmeden tahsil edilir.

Ar-Ge ve tasarım projeleri ile ilgili olarak alınan hibe şeklindeki destekler, özel bir fon hesabında izlenir ve bu fonlar vergiye tabi kazancın tespitinde gelir olarak değerlendirilmez.

Ayrıca bu tutarlar Ar-Ge ve tasarım indirimi tutarının tespitinde Ar-Ge, yenilik veya tasarım harcaması olarak dikkate alınmaz, Alınan hibeler Ar-Ge indirimi hesabı yapılırken harcama tutarından indirilerek Ar-Ge indirim tutarına ulaşılır.

Beyanname üzerinden Ar-Ge indirimi hesaplanırken çeşitli kuruluşlar tarafından sağlanan hibe şeklindeki tutarlar henüz işletmeye aktarılmamış ise fon tutarının ilgili dönemde tahakkuk esasına göre hareket edilerek tahakkuk ettirilmesi ve hibe tutarını aşan Ar-Ge harcamalarının ise harcamanın yapıldığı dönemde Ar-Ge indirimine konu edilmesi gerekir.

Hibe tutarının kurumlar vergisi beyannamesinde hesaplanan hibe tutarından farklı olması halinde düzeltme beyannamesi verilmelidir.

1.1 Devir, Nevi Değişikliği, Tasfiye, İflas Halinde Özel Fonun Durumu

Özel fon hesabında tutulan fonların KVK'nın 19 ve 20. maddelerinde yer alan şartlara göre devir işlemi, desteğin yer aldığı özel fon hesabının devralan kurumun bilançosunda aynen yer alacağından dolayı işletmeden çekiş olarak değerlendirilmeyecektir.

Devir işleminin şartlara uygun gerçekleşmemesi halinde ise şartlar ihlal edilmiş sayılır. KVK'ya göre tür (nevi) değişikliği işlemleri de devir niteliğinde olduğundan şartın ihlali olarak sayılmaz.

Hibe desteği alan bir işletmenin 5 yıllık süre bitmeden tasfiyeye girmesi ve iflası halinde şartlar ihlal edilmiş sayılır.

2.Sipariş Üzerine Yapılan Ar-Ge Projeleri

Genel olarak işletmeler Ar-Ge faaliyetleri sonucu ortaya çıkan ürünün gayri maddi hakkının sahibi olur ve bunlar üzerinde tasarruf hakkına sahip olurlar. Bu hakları satabilir, kiralayabilir, veya üretim sürecinde kullanabilirler.

Sipariş üzerine sözleşmeye dayalı olarak yürütülen Ar-Ge ve tasarım projelerinde ise ortaya çıkan gayri maddi hakkın sahibi siparişi verendir.

Yapılan iş siparişi veren bakımından, çeşitli nedenlerle kendilerinin yapamadığı Ar-Ge ve tasarım projelerinin bir sözleşme ile Ar-Ge ve tasarım merkezleri aracılığıyla yürütülmesi ve sonucunda elde edilecek ürünün / gayri maddi hakkın sahibi olmaları olarak özetlenebilir.

Ar-Ge ve tasarım merkezlerinin sözleşme çerçevesinde siparişe dayalı olarak yürüttükleri Ar-Ge ve tasarım faaliyetlerine ilişkin olarak yaptıkları harcamaların % 50'si Ar-Ge ve tasarım merkezleri tarafından, harcamaların diğer % 50'si ise

siparişı veren gelir veya kurumlar vergisi mükellefleri tarafından beyannamelerinde indirim olarak dikkate alınır.

Siparişı verenin mükellefiyetinin bulunmaması halinde Ar-Ge veya tasarım harcamasının tamamı Ar-Ge veya tasarım merkezi tarafından beyanname üzerinden indirim konusu yapılabilir.

Sipariş verenler sadece, Ar-Ge veya tasarım indirimi ile siparişe ilişkin kâğıtlara ait damga vergisi istisnasından yararlanır.

Her bir geçici vergi döneminde hesaplanan toplam Ar-Ge ve tasarım indirimi tutarının yarısı, Ar-Ge merkezi veya tasarım merkezi tarafından beyanname verme sürelerinin başlangıcından önce siparişı verene yazılı olarak bildirilir. Böylece hesaplanan Ar-Ge ve tasarım indiriminin yüzde ellisi siparişı veren tarafından, yüzde ellisi ise siparişı gerçekleştiren Ar-Ge ve tasarım merkezi tarafından beyanname üzerinden indirim konusu yapılır.

3.Artırımlı Ar-Ge İndirimi

Artırımlı Ar- Ge uygulaması, Ar-Ge, tasarım ve yenilik faaliyetlerine yönelik olarak harcama kapasitesinin artırılması ve böylece rekabete dayalı, katma değeri yüksek, teknolojik altyapıya sahip ve değişime açık ürünlerin üretilmesinin, tasarlamaşının teşviki amacıyla yapılan düzenlemelerden biridir.

Artırımlı Ar-Ge indirimi sadece Ar-Ge ve tasarım merkezlerinde uygulanabilir. Bu merkezlerde belirlenen göstergelerden en az birinde % 20 artış gerçekleştirilmesi artırımlı Ar-Ge uygulaması için gereklidir.

Ar-Ge ve tasarım merkezlerinde;

- Ar-Ge veya tasarım harcamasının toplam ciro içindeki payı,
- Tescil edilen ulusal veya uluslararası patent sayısı,
- Uluslararası destekli proje sayısı,
- Lisansüstü dereceli araştırmacı sayısının toplam Ar-Ge personeli sayısına oranı,
- Toplam araştırmacı sayısının toplam Ar-Ge personeli sayısına oranı.
- Ar-Ge sonucu ortaya çıkan yeni ürünlerden elde edilen cironun toplam ciroya oranı.

dikkate alınır.

Bu uygulamaya örnek aşağıda verilmiştir.

Varsayalım ki 2022 yılında gerçekleştirilen Ar-Ge harcaması 2.000.000 TL, 2023 yılında gerçekleşen Ar-Ge harcaması ise 5.000.000 TL dir. Bu durumda Ar-Ge harcaması bir önceki yıla göre % 20’den fazla artmış olup, bu durumda şart gerçekleşmiş olmaktadır.

Dolayısıyla 2023 yılındaki Ar-Ge harcamalarının bir önceki yıla göre artışının % 50’si olan $[(5.000.000 - 2.000.000) \times \%50]$ 1.500.000 TL’yi ilave olarak Ar-Ge indirimine konu edebilecektir. Mükellef kurumun 2023 yılı hesap

döneminde indirim konusu yapabileceği Ar-Ge indirimi toplam tutarı ise 6.500.000 TL olarak hesaplanacaktır.

Artışın% 20 olması yeterli olacaktır. Diğer kriterlerdeki artışlar % 20'nin altında kalmasına rağmen mükellef artan Ar-Ge harcamasının % 50'si oranında artırımlı Ar-Ge indiriminden yararlanabilecektir. Diğer taraftan bu kriterler her yıl ayrı ayrı değerlendirilecektir.

Artırımlı Ar-Ge indirimi hakkında geçici vergi dönemlerinde yararlanmak mümkündür. Ancak bazı kriterlerin yıl içinde hesaplanmasının zorlukları bulunmaktadır.

- Yıl sonunda tespit edilecek kriterler;

- Ar-Ge veya tasarım harcamasının toplam ciro içindeki payı,

- Ar-Ge sonucu ortaya çıkan yeni ürünlerden elde edilen cironun toplam ciroya oranı.

Kriterlerinin yılın başında veya ilk geçici vergi dönemlerinde saptanması mümkün olmayacaktır. Bu kriterlere uygunluk ancak yıl sonlarında hesaplanabilecektir. Ciro nedeniyle ancak 4. dönem geçici vergi beyannamesinde faydalanılabilir.

- Yıl içinde tespit edilecek kriterler;

- Tescil edilen ulusal veya uluslararası patent sayısı ile,

- Uluslararası destekli proje sayısı.

Bu kriterler yıl içinde belirlenebilir, bu kriterlerde %20 oranında artış gerçekleştiren Ar-Ge ve tasarım merkezleri artışın gerçekleştiği geçici vergi döneminde ilave indirim hakkından yararlanabilir.

4.Ar-Ge indiriminde endeksleme

Kazancın yetersiz olması nedeniyle ilgili vergilendirme döneminde indirim konusu yapılamayan tutar, sonraki vergilendirme dönemlerine devredilir.

Devredilen tutar, takip eden yıllarda 213 sayılı Kanuna göre her yıl belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılarak dikkate alınır.

2022 yılı Ar-Ge İndirim tutarı	2.000.000-
2022 yılı KV matrahı	1.300.000-
Mahsup edilemeyen Ar-Ge İndirim tutarı	700.000-
2023 yılı yeniden değerlendirme oranı	58,46
Yeniden değerlendirme sonucu hesaplanan ar-Ge indirimi	409.220-
2023 yılında indirilecek Ar-Ge tutarı	1.109.220-

5.Ar-Ge projelerinin ne zaman bitmiş sayılacağı

Ar-Ge projeleri esas olarak projelerle ilgili denemelerin sona erdiği, ilk deneme üretiminin yapıldığı aşamada sona ermiş olur. Ar-Ge projesi sonucunda elde edilen ürünün pazarlanabilecek bir aşamaya geldiği tarihten itibaren Ar-Ge projesi bitmiş olarak kabul edilir.

Bu aşamadan sonra yapılan harcamalar Ar-Ge harcaması olarak kabul edilmez. Tamamlanan bir Ar-Ge projesi sonucu elde edilen ürünün geliştirilmesi için yapılacak çalışmalar, yeni Ar-Ge projesi olarak değerlendirilebilir.

6.Ar-Ge Harcamalarının Aktifleştirilmesi

Ar-Ge ve tasarım faaliyetleri sonucunda mutlak olarak yeni bir buluşun ya da tescile konu bir (lisans/patent ve benzeri) değerin ortaya çıkması gerekmez.

Bu türden bir değerin ortaya çıkmaması durumunda bile yapılan faaliyetin Ar-Ge faaliyeti niteliği değişmez.

Genel olarak Ar-Ge faaliyetlerine yönelik yapılan harcamalar doğrudan gider olarak kaydedilmezler. İşletmeler faaliyet dönemi içinde gayri maddi hakka yönelik yaptıkları Ar-Ge harcamalarının tamamını aktifleştirmek zorundadırlar.

Projelerin devamı süresince bu harcamalar ilgili hesaplarda muhafaza edilir. Projenin bittiği aşamada ise bu harcamaların aktifleştirilmesi ve elde edilen gayri maddi hakkın maliyet bedeli üzerinden, ortaya çıktığı yıldan başlamak üzere amortisman yolu ile itfa edilmesi (giderleştirilmesi) gerekir.

Araştırma ve geliştirme harcamalarından beklenen sonucun gerçekleşmesi veya projenin başarılı olması halinde (sonucunda bir gayri maddi hak tescil edilsin veya edilmesin veya edilmesine gerek duyulmasın) harcamalar aktifleştirilir.

7.Ar-Ge Harcamalarına Amortisman Ayrılması

Genel olarak Ar-Ge harcamaları Vergi Usul Kanununa göre aktifleştirilerek amortisman yoluyla itfa edilir,

Bir iktisadi kıymet oluşmaması halinde ise doğrudan gider yazılır. Ar-Ge çalışmaları sonucunda bir hak elde edilmiş olması halinde, gayri maddi hakkın tescil edilip edilememesi sürecine bağlı kalınmaksızın (patent, faydalı model, yazılım, lisans vs.) aktifleştirilen bu harcamalar 5 yılda %20 oranında amortisman oranı ile itfa edilir.

Ar-Ge projesi devam ederken, yapılan Ar-Ge harcaması üzerinden amortisman ayrılmaz. Projenin faz faz bitmesi ve kullanılabilir olması halinde durum ayrıca değerlendirilebilir,

Vergi Usul Kanununun 313. maddesine göre, bir iktisadi kıymet için amortisman ayrılabilmesinin koşulu, bu kıymetlerin “kullanıma hazır halde bulunması” şartı bulunmaktadır. Örneğin, devam eden bir bina inşaatıyla ilgili

nasıl amortisman ayrılamıyorsa, devam eden bir Ar-Ge projesiyle ilgili olarak da amortisman uygulanması söz konusu olmamalıdır.

8.Ar-Ge harcamalarının başarılı olmaması durumu

Ar-Ge ve tasarım faaliyeti sonucunun başarısız olması, bir iktisadi kıymet oluşmaması, işletme tarafından geliştirilen ve ilgili kurul değerlendirmelerinden geçen Ar-Ge projeleri ile ilgili yapılan harcamalar sonucunda herhangi bir gayri maddi hakkın oluşmaması durumunda aktifleştirilme yapılmaz, harcamalar araştırma ve geliştirme gideri olarak dikkate alınarak tek seferde gider yazılır.

Ar-Ge ve tasarım projelerinin tamamlanmasına zorunluluk nedeniyle imkân kalmaması veya projenin başarısızlığı nedenleriyle bir iktisadi kıymet oluşmaması hâllerinde, Ar-Ge, yenilik veya tasarım faaliyeti kapsamında yapılan harcama tutarları (önceki yıllarda yapılan harcamalar dahil) doğrudan gider hesaplarına aktarılarak gider yazılır.

Ar-Ge faaliyeti sonucu elde edilen nihai ürünün oluşturulması aşamasında bu ürünlerin kullanılabilirliğini ölçmek ve gerektiğinde değişiklik yapılmak üzere işletme içinde veya dışında test edilmesi için yapılan harcamalar Ar-Ge faaliyeti kapsamında değerlendirilir.

Ancak, ticari üretimin planlanması veya seri üretim süreci ile ilgili harcamalar ve ürünün reklamı ve tanıtılması amacıyla üretilip dağıtılan numuneler için yapılan harcamalar ise Ar-Ge faaliyeti kapsamı dışındadır.

9.Ar-Ge Projesinin Satılması veya devredilmesi durumu

9.1.Ar-Ge Projesinin tamamlanmadan satılması veya devredilmesi durumu

Ar-Ge, yenilik veya tasarım projelerinin çeşitli nedenlerle tamamlanmadan devredilmesi durumunda devreden işletmelerce aktifleştirilen tutarlar kazanç tutarının tespitinde maliyet unsuru olarak dikkate alınacaktır.

Ar-Ge, yenilik veya tasarım projesini devralan işletmeler ise devir tarihinden sonra proje kapsamında yapılan harcamaları Ar-Ge ve tasarım indirimine konu edebilecektir.

Projenin devri için ayrıca bir bedel ödenmesi durumunda, bu bedel Ar-Ge ve tasarı indirimine konu edilmez.

9.2.Ar-Ge Projesinin tamamlandıktan sonra satılması veya devredilmesi durumu

Projeyi başarılı bir şekilde tamamlayan bir işletme Ar-Ge indiriminden yararlanmaya hak kazanır, ayrıca proje harcama bedelini aktifleştirerek amortisman ayırır.

Tamamlanmış Ar-Ge ve tasarım projesinin devredilmesi halinde, bu projeyi devralan işletmenin Ar-Ge ve tasarım indiriminden yararlanması söz konusu olmayacaktır.

Ortaya çıkan nihai ürünün (tamamlanmış Ar-Ge projesinin) satılması halinde Ar-Ge indirimi hakkı ilgili işletme tarafından kullanılır. Ortaya çıkan ürünün satılması halinde yeni bir satış işlemi olarak işlem görür. Satış bedeli gelir tablosu hesaplarında gelir gösterilir, projenin maliyeti ise aktifleştirilir, ayrılan amortisman dönemin maliyeti olarak kabul edilir.

VII-AR-GE İNDİRİMİNDE YMM RAPORUNA İLİŞKİN HUSUSLAR

5746 Sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanuna ilişkin 6 seri No.lu Genel Tebliğde Ar-Ge harcamalarına ilişkin YMM’lerin düzenleyecekleri rapora ilişkin açıklamalar yer almaktadır.

Ar-Ge merkezleri, tasarım merkezleri ve rekabet öncesi işbirliği projelerinde Ar-Ge ve tasarım indiriminin uygulanabilmesi için yeminli malî müşavir tasdik raporunun ilgili mevzuatta belirtilen süre içinde bağlı bulunulan vergi dairesine verilmesi zorunlu olup, sayılan merkezlerin Ar-Ge merkezleri, tasarım merkezleri ve rekabet öncesi işbirliği projeleri için sayılan belgeleri beyannameyle birlikte ayrıca verilmesi istenilmez.

Ar-Ge harcaması yapan, Ar-Ge ve tasarım indiriminden yararlanmak isteyen mükelleflerin GV ve KV tam tasdik sözleşmeleri bulunuyorsa aynı rapor içinde bir bölüm açılarak Ar-Ge indirimi tahlil edilebilir.

Tebliğ ile istenilen belgeler tam tasdik raporu ekinde bulunuyor ise Ar-Ge ve tasarım indirimine ilişkin olarak ayrıca tasdik raporu düzenlenmesine gerek bulunmamaktadır.

Tam tasdik sözleşmesi bulunmayan mükelleflerin ise ayrıca YMM Ar-Ge ve tasarım indirimi istisna raporunu belirlenen sürede bağlı bulundukları vergi dairelerine vermeleri gerekmektedir.

Ar-Ge ve tasarım indiriminden yararlanacak işletmeler, yıllık gelir veya kurumlar vergisi beyannamesi ekinde aşağıda belirtilen belgeleri bağlı bulunulan vergi dairesine verirler.

YMM tam tasdik raporunda veya YMM Ar-Ge ve tasarım indirimi tasdik raporunda aşağıdaki belgeleri sunan mükelleflerin ayrıca sunmaları gerekmez.

●Ar-Ge merkezlerinden “Ar-Ge Merkezi Belgesi” tasarım merkezlerinden “Tasarım Merkezi Belgesi”, proje esaslı Ar-Ge ve tasarım indiriminden

yararlanacak olanlardan ise teknik kuruluşlarca düzenlenmiş olan “Ar-Ge ve Yenilik Projesi Değerlendirme Raporu”, “Tasarım Projesi Değerlendirme Raporu” veya “Rekabet Öncesi İşbirliği Projesi Değerlendirme ve Denetim Komisyonu Kararı” veyahut Proje Sözleşmesi, (İzleyen vergilendirme dönemlerinde bu belgelerin yeniden ibrazı istenmez.)

- İmzalanmış proje sözleşmesi ve eki iş planı, yürütülen Ar-Ge, yenilik veya tasarım projelerinin hangi aşamada bulunduğu, bu projelerin veya iş planının uygulama durumuna ilişkin belgeler,

- Ar-Ge ve tasarım indirimine konu olan harcamaların ana gruplar itibarıyla yıllık tutarları ve ayrıntılı dökümünü gösteren liste,

- İşletmelerde çalışanların projeler itibarıyla sayıları ve nitelikleri, bu personelin projelerde görev aldığı süreler, ücretleri, gelir vergisi stopaj teşvikine konu edilen vergi tutarlarını gösteren liste ile temel bilimler mezunlarının sayıları ve nitelikleri ile bu personele sağlanan desteğe ilişkin bilgi ve belgeler,

- Dışarıdan alınan test, laboratuvar, analiz, danışmanlık, ekspertiz ve benzeri hizmetlere ilişkin olarak, hizmet sağlayan kişi/kurum adı, T.C. kimlik No/vergi kimlik numarası, alınan hizmetin mahiyeti, fatura tarihi ve numarası, tutarı, stopaj ve KDV tutarına ilişkin liste,

- Sözleşme çerçevesinde siparişe dayalı olarak yürütülen Ar-Ge ve tasarım indirimi tutarlarını gösteren liste.

VIII-DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Ar-Ge çalışmaları konusunda yapılan çeşitli bilimsel araştırmalar göstermektedir ki söz konusu alanda yapılan harcamaların sonucunda bir çok alanda özellikle katma değeri yüksek mal ihracatı, dış ticaret açığını azaltmaya katkı, patent sayısının artması, ekonomik büyümeye katkı gibi birçok alanda olumlu etkileri bulunmaktadır.

İşletmelerin Ar-Ge indiriminden doğru, efektif olarak yararlanması önem kazanmakta, harcamaların izlenmesi, raporlanması için, iyi bir muhasebe ve raporlama düzenini gerekli kılmaktadır.

Ülkemizde işletmeler genel olarak muhasebe kayıtlarını Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre Tek Düzen Hesap Planına uygun bir biçimde izlemek zorundadır.

Bağımsız Denetim kapsamında olan firmalardan KAYİK kapsamındaki (halka açık şirketler, banka ve finans kurumları, sigorta şirketleri vb.) şirketler TMS –TFRS standartlarına göre, bunun dışında kalan küçük ve orta boy işletmeler ise BOBİ FRS standartlarına göre mali tablolarını düzenlemek zorundadırlar.

Ar-Ge harcamalarının muhasebeleştirilmesi, raporlanması sürecinde ve indirim ve hibelerin doğru bir şekilde izlenmesinde muhasebe sistemi ve hesap planı düzenlemeleri önem taşır.

Hatalı muhasebe süreçleri de hatalı finansal raporlamaya yol açacağı gibi indirim ve desteklerden doğru bir şekilde yararlanmayı engeller ve hatalı uygulama sonucu yaptırımlarla karşılaşmayı da mümkün kılar.

Ar-Ge, yenilik ve tasarım harcamalarının, işletmelerin diğer faaliyetlerine ilişkin harcamalardan ayrılarak, Ar-Ge ve tasarım indiriminin doğru hesaplanmasına imkân verecek şekilde muhasebeleştirilmesi zorunludur.

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği yetersiz hesaplara karşın genel olarak Ar-Ge ve Tasarıma ilişkin harcamalarının doğru hesaplarda izlenmesi istisnanın doğru hesaplanması açısından önem taşır,

Ar-Ge ve tasarım faaliyetleri ile ilgili olarak yapılan harcamaların yılı içinde 750 Araştırma ve Geliştirme Giderleri hesaplarında izlenmesi, sonra 263 Araştırma ve Geliştirme Giderleri Hesabına aktarılarak izlenmesi, proje bitiminde duruma göre projenin başarılı olması halinde aktifleştirilerek amortisman ayrılması, başarılı olmaması halinde giderleştirilmesi gerekir.

Araştırma ve Geliştirme Giderleri hesabı ile Araştırma ve Geliştirme Giderleri Hesabı öncelikle farklı projelerin izlenmesine elverişli bir hesap planı kırılımı planlanmalıdır. Ayrıca hesap planı alt kırılımları işletmenin raporlama şekline, Ar-Ge projeleri sayısına göre ve ana harcama başlıkları asgari düzeyde korunarak hesap planı ihtiyaca göre tasarlanabilir.

İlave olarak 5746 sayılı kanun ve ilgili tebliğ ve yönetmelikte yer alan asgari Ar-Ge harcamaları ve Ar-Ge indirimi için hazırlanacak Yeminli Mali Müşavirlik (YMM) raporunda yer alması gereken bilgilerin yer alacağı bir hesap planı tasarlamak işletmeler için efektif olacaktır.